

V Bruseli 19. júna 2026
(OR. en)

10400/26

SOC 390
EMPL 209
EDUC 260
ECOFIN 802
COMPET 806
ENV 789
ENER 421
JAI 859
GENDER 113
JEUN 156
SAN 502

POZNÁMKA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Výbor stálych predstaviteľov/Rada
Predmet:	Posúdenie odporúčaní pre jednotlivé krajiny na rok 2026 a vykonávania odporúčaní pre jednotlivé krajiny na rok 2025: stanovisko Výboru pre zamestnanosť a Výboru pre sociálnu ochranu – <i>schválenie</i>

Delegáciám v prílohe zasielame stanovisko Výboru pre zamestnanosť a Výboru pre sociálnu ochranu k posúdeniu odporúčaní pre jednotlivé krajiny na rok 2026 a k vykonávaniu odporúčaní pre jednotlivé krajiny na rok 2025, ktoré má schváliť Rada (EPSCO) na zasadnutí 29. júna 2026.

Dodatky k tejto poznámke:

- Preskúmania sociálnej konvergenzie výbormi EMCO a SPC v roku 2026 – závery pre jednotlivé krajiny (ADD 1)
- Preskúmania mnohostranného dohľadu výborom EMCO v roku 2026 – závery pre jednotlivé krajiny (ADD 2)
- Preskúmania mnohostranného vykonávania výborom SPC v roku 2026 – závery pre jednotlivé krajiny (ADD 3)

Stanovisko Výboru pre zamestnanosť a Výboru pre sociálnu ochranu k cyklu európskeho semestra 2026

Preambula

Výbor pre zamestnanosť (EMCO) a Výbor pre sociálnu ochranu (SPC) sú zodpovedné za vykonávanie európskeho semestra v oblastiach politik zamestnanosti, zručností a sociálnych politik.¹ Výbory preto počas cyklu európskeho semestra 2026:

- Pred zasadnutím Rady EPSCO 9. marca pripravili výročné *odporúčanie týkajúce sa hospodárskej politiky eurozóny a spoločnú správu o zamestnanosti* spolu so sprievodnými závermi Rady. Výbor EMCO vypracoval aj vôbec prvé *odporúčanie týkajúce sa ľudského kapitálu v EÚ*².
- Pred zasadnutím Rady EPSCO, ktoré sa uskutoční 29. júna, pripravili nové *odporúčania pre jednotlivé krajiny*³ a vyjadrili názory na sprievodnú *horizontálnu poznámku* určenú Európskej rade⁴.

¹ Na základe ustanovení článkov 148, 150 a 160 Zmluvy o fungovaní EÚ (ZFEÚ), rozhodnutí Rady [2015/772](#) a [2015/773](#), ktorými sa zriaďujú tieto výbory, a [nariadenia 2024/1263](#) o účinnej koordinácii hospodárskych politik.

² Komisia prijala všetky uvedené dokumenty ako súčasť [jesenného balíka](#) 25. novembra 2025. Po rokovaní vo výboroch ich Rada 9. marca schválila alebo prijala. Konečné znenia [odporúčania týkajúceho sa hospodárskej politiky eurozóny](#), [odporúčania týkajúceho sa ľudského kapitálu](#), [spoločnej správy o zamestnanosti](#) a [záverov Rady](#) sú k dispozícii online.

³ Prijaté Komisiou 3. júna ako súčasť [jarného balíka](#) a po rokovaní vo výboroch sa majú schváliť na zasadnutí Rady EPSCO 29. júna a prijať Radou 10. júla.

⁴ Horizontálna poznámka o odporúčaniach pre jednotlivé krajiny na rok 2026 vypracovaná pod vedením cyperského predsedníctva má prispieť k politickým diskusiám na zasadnutí Európskej rady 18. – 19. júna.

- Prispeli k príprave odporúčaní Rady, ktorými sa schvaľujú *strednodobé fiškálno-štrukturálne plány*.⁵

Výbory EMCO a SPC preskúmali aj pokrok, ktorý členské štáty dosiahli pri vykonávaní príslušných odporúčaní pre jednotlivé krajiny na rok 2025, a na základe zistení rámca sociálnej konvergenzie monitorovali stav sociálnej konvergenzie v EÚ.⁶ Pokiaľ ide o tento rámec, analýza v prvej fáze bola začlenená do spoločnej správy o zamestnanosti na rok 2026, zatiaľ čo analýzu v druhej fáze uverejnila Komisia a následne o nej rokovali výbory.⁷

Vzhľadom na tieto činnosti obsahuje **oddiel 1** tohto stanoviska názory výborov na aspekty riadenia európskeho semestra. V **oddiele 2** sa uvádzajú úvahy o odporúčaníach pre jednotlivé krajiny na rok 2026, ktoré navrhla Komisia a ktoré boli predložené výboru EMCO a výboru SPC 4. júna 2025. V **oddiele 3** sa uvádza výsledok preskúmania pokroku členských štátov pri vykonávaní relevantných odporúčaní pre jednotlivé krajiny na rok 2025 a zistení rámca sociálnej konvergenzie, a to v podobe tematických posolstiev. Príslušné závery pre jednotlivé krajiny sú uvedené v **prílohách**.

⁵ Tieto odporúčania Rady sa prijímajú na zasadnutiach Rady ECOFIN.

⁶ O koncepcii a prvkoch rámca sociálnej konvergenzie sa rokovalo v rámci osobitnej pracovnej skupiny EMCO – SPC pôsobiacej v rokoch 2022 – 2023 a boli opísané v [kľúčových posolstvách o zavedení rámca sociálnej konvergenzie do európskeho semestra](#) a v súvisiacej [správe](#). Oba dokumenty boli predložené ministrom Rady EPSCO v júni 2023.

⁷ Komisia uverejnila analýzu v druhej fáze prostredníctvom [pracovného dokumentu útvarov Komisie](#) 21. apríla. O analýze rokovali výbory EMCO a SPC prostredníctvom špecializovaných preskúmaní, ktorých výsledok je zhrnutý v oddiele 3.1.

Oddiel 1

Aspekty riadenia európskeho semestra

Cyklus európskeho semestra 2026 bol druhým rokom vykonávania nového rámca správy hospodárskych záležitostí EÚ, v ktorom je pevne zakotvený Európsky pilier sociálnych práv.

V tejto súvislosti výbory uvítali prehĺbenie integrácie hospodárskych politík, politík zamestnanosti, politík v oblasti zručností a sociálnych politík v rámci procesu semestra, najmä v odporúčaniach pre jednotlivé krajiny na rok 2026. Tento vývoj vychádza z podstatných rozmerov zamestnanosti a sociálnych rozmerov strednodobých fiškálno-štrukturálnych plánov⁸, ku ktorým výbory EMCO a SPC podľa potreby naďalej prispievali pri príprave odporúčaní Rady, ktorými sa schvaľuje ich obsah. Výbory považujú túto silnejšiu integráciu politík, ktorá je v súlade s ich dlhodobou prácou na reformách a investíciách do politík trhu práce, zručností a sociálnych politík, za hnaciu silu inkluzívneho hospodárskeho rastu, produktivity a konkurencieschopnosti.⁹

⁸ [List predsedu Výboru pre zamestnanosť a predsedníčky Výboru pre sociálnu ochranu o strednodobých fiškálno-štrukturálnych plánoch](#), ktorý bol ministrom Rady EPSCO predložený vo februári 2025.

⁹ Toto viedlo k [stanovisku k pridanej hodnote sociálnych investícií a úlohe prípravných orgánov Rady EPSCO pri riadení európskeho semestra](#) (schválenému Radou v novembri 2023), [záverom Rady o úlohe politík trhu práce, zručností a sociálnych politík pre odolné hospodárstva](#) (schváleným Radou v júni 2024) a [dobrovoľným usmerňujúcim zásadám hodnotenia hospodárskeho vplyvu reforiem a investícií v oblastiach politík trhu práce, zručností a sociálnych politík určeným členským štátom EÚ](#) (schváleným Radou v júni 2024).

V rámci cyklu semestra 2026 vzniklo vôbec prvé odporúčanie týkajúce sa ľudského kapitálu, komplexná analýza výziev v oblasti kvality pracovných miest a obnovený dôraz na znižovanie rizík chudoby, nerovností a sociálneho vylúčenia v súlade s novou stratégiou EÚ v oblasti boja proti chudobe.¹⁰ V odporúčaní týkajúcom sa ľudského kapitálu sa stanovuje obnovený politický rámec na posilnenie rozvoja ľudského kapitálu v Únii. Kladie silný dôraz na naliehavé riešenie nedostatkov v strategických odvetviach, urýchlenie uznávania kvalifikácií, posilnenie základných zručností, rozšírenie odborného vzdelávania a prípravy (OVP) a vzdelávania v oblasti STEM a väčšie využívanie informovanosti v oblasti zručností na podporu zmien postavenia na trhu práce a konkurencieschopnosti. Zároveň sa na základe stanoviska Výboru pre zamestnanosť prijatého v roku 2025 a súvisiacej aktualizácie monitorovacieho rámca¹¹ do procesu európskeho semestra systematicky začleňuje kvalita pracovných miest, pričom osobitná analýza sa zahrnula do spoločnej správy o zamestnanosti na rok 2026 a do správ o jednotlivých krajinách, čo vedie k tomu, že odporúčania pre jednotlivé krajiny v relevantných prípadoch výslovne poskytujú politické usmernenia v rámci jeho hlavných rozmerov. V jarnom balíku sa zohľadňujú aj priority novej stratégie EÚ v oblasti boja proti chudobe, najmä pokiaľ ide o politické nástroje na zníženie rizika chudoby a sociálneho vylúčenia.

¹⁰ [Stratégia EÚ v oblasti boja proti chudobe – zamestnanosť, sociálne záležitosti a začlenenie](#), ktorú Komisia uverejnila 6. mája 2026.

¹¹ [Stanovisko Výboru pre zamestnanosť k aspektom kvality pracovných miest](#), ktoré sa predložilo ministrom Rady EPSCO v júni 2025. Aktualizovaný rámec monitorovania sa zahrnie do monitora výsledkov v oblasti zamestnanosti za rok 2026, ktorý sa predloží Rade pred októbrovým zasadnutím Rady EPSCO.

Pokiaľ ide o zamestnanosť a sociálny rozmer semestra, výbory počas celého cyklu 2026 hodnotili pokrok pri dosahovaní cieľov EÚ a národných cieľov do roku 2030 v oblasti zamestnanosti, zručností, znižovania chudoby a sociálneho vylúčenia.¹² Únia je vo všeobecnosti na dobrej ceste k dosiahnutiu svojho cieľa v oblasti zamestnanosti do roku 2030, pričom niekoľko členských štátov už splnilo alebo prekročilo svoje národné ciele. Nedostatočný pokrok pri dosahovaní cieľa v oblasti zručností do roku 2030 zároveň predstavuje významné riziko pre budúcnosť vzhľadom na pretrvávajúci nedostatok pracovnej sily a útlm v raste produktivity. Výbory takisto vyjadrujú znepokojenie nad tým, že pokrok pri znižovaní chudoby a sociálneho vylúčenia je v jednotlivých členských štátoch naďalej nedostatočný a nerovnomerný, pričom Únia v súčasnosti nesmeruje k splneniu cieľa zníženia chudoby do roku 2030 a pretrvávajú rozdiely, ktoré ovplyvňujú osoby v zraniteľných situáciách. Výbory so záujmom očakávajú diskusiu o nadchádzajúcom Akčnom pláne na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv v druhom polroku 2026 s cieľom podporiť pokrok pri dosahovaní hlavných cieľových hodnôt Únie do roku 2030.¹³

S cieľom podporiť identifikáciu rizík a výziev týkajúcich sa vzostupnej sociálnej konvergenzie výbory prispeli k vykonávaniu rámca sociálnej konvergenzie na základe analýz vykonaných Komisiou. V nadväznosti na názory vyjadrené v predchádzajúcich cykloch semestra¹⁴ niektoré členské štáty poznamenali, že existuje priestor na ďalšie zlepšenie harmonogramu analýzy v druhej fáze, v prípade ktorého by mohlo byť prospešné poskytnúť viac času na technické dialógy medzi Komisiou a dotknutými členskými štátmi, ako aj posilniť formulovanie príčinných súvislostí medzi oblasťami politiky a explicitnejšie zohľadniť najnovší vývoj. Z diskusií vyplynulo, že je potrebné nájsť rovnováhu medzi poskytnutím väčšieho množstva času na podrobné technické dialógy s cieľom zabezpečiť ich kvalitu a zabezpečením včasnej dostupnosti podkladov pre preskúmania mnohostranného dohľadu vykonávané výbormi. Výbory EMCO a SPC vítajú začlenenie zistení rámca do návrhov odporúčaní pre jednotlivé krajiny na rok 2026 a správ o jednotlivých krajinách, čím sa podporuje identifikácia politických opatrení na účely posilnenia vzostupnej sociálnej konvergenzie.

¹² Výbory predložili Rade v júni 2022 [stanovisko k procesu stanovovania národných cieľových hodnôt na rok 2030](#).

¹³ Výbory prispeli k nadchádzajúcemu akčnému plánu prostredníctvom [stanoviska k budúcim politickým prioritám Únie v oblasti Európskeho piliera sociálnych práv](#), ktoré Rada schválila v marci 2024, a počas výmeny názorov, ktorá sa uskutočnila v máji 2025.

¹⁴ [Posúdenie rámca sociálnej konvergenzie vykonávané na pilotnom základe v rámci cyklu európskeho semestra 2024](#), o ktorom sa diskutovalo na zasadnutí Rady EPSCO 2. decembra 2024.

V súlade so štandardným postupom viedli výbory EMCO a SPC aj komplexné diskusie so sociálnymi partnermi EÚ a zástupcami organizácií občianskej spoločnosti o politických prioritách stanovených v jesennom a jarnom balíku. Výsledkom týchto výmen bol konštruktívny a vecný dialóg, ktorý sa náležite zohľadnil pri príprave tohto stanoviska. Výbory opätovne potvrdzujú, že zapojenie sociálnych partnerov, zástupcov občianskej spoločnosti a ďalších relevantných zainteresovaných strán do všetkých fáz cyklov európskeho semestra a tvorby národných politík je kľúčovým faktorom pre úspech koordinácie a vykonávania hospodárskej a sociálnej politiky a politiky zamestnanosti. V tejto súvislosti vykoná výbor EMCO v druhom polroku 2026 osobitné preskúmanie sociálneho dialógu, ktorým sa má posúdiť pokrok vo všetkých členských štátoch a podať Rade správu o stave sociálneho dialógu v celej Únii.¹⁵

Výbory napokon zdôrazňujú, že uverejnenie jarného balíka v júni už tretí rok po sebe viedlo k vytvoreniu ad hoc opatrení na úrovni výborov, ktorými sa má zabezpečiť zapojenie prípravných orgánov Rady EPSCO do prípravy a schvaľovania nových odporúčaní, ktoré je ukotvené v zmluve. To opäť viedlo k obmedzenému času na výmenu názorov so sociálnymi partnermi a organizáciami občianskej spoločnosti v rámci výborov, k zmysluplnej analýze a príprave nových odporúčaní pre jednotlivé krajiny členskými štátmi, ako aj k transformácii výročného spoločného zasadnutia Výboru pre zamestnanosť, Výboru pre sociálnu ochranu a Výboru pre hospodársku politiku na hybridné zasadnutie. Skrátený časový rámec na preskúmanie aspektov zamestnanosti, zručností a sociálnych aspektov odporúčaní pre jednotlivé krajiny môže oslabiť dôveryhodnosť procesu semestra a negatívne ovplyvniť zodpovednosť a rýchle vykonávanie odporúčaní. Dôvodom je obmedzený čas, ktorý je k dispozícii na zmysluplné mnohostranné diskusie, ako aj na vnútroštátne konzultácie so všetkými relevantnými zainteresovanými stranami vrátane sociálnych partnerov a organizácií občianskej spoločnosti. Výbory EMCO a SPC naďalej presadzujú stanovenie primeraného a predvídateľného harmonogramu zverejňovania jarného balíka a sú pripravené v tejto súvislosti podporiť Komisiu a budúce predsedníctva Rady.

¹⁵ V roku 2025 sa Výbor pre zamestnanosť dohodol na reštrukturalizácii a rozšírení rozsahu svojho preskúmania sociálneho dialógu s cieľom monitorovať vykonávanie [odporúčania Rady z roku 2023 týkajúceho sa posilnenia sociálneho dialógu v EÚ](#) vo všetkých členských štátoch, pričom vnútroštátni sociálni partneri boli vyzvaní, aby sa zapojili ako diskutujúci.

Oddiel 2

Posúdenie odporúčaní Komisie týkajúcich sa odporúčaní pre jednotlivé krajiny na rok 2026

Politické usmernenia uvedené v jarnom balíku na rok 2026 odrážajú sociálno-ekonomický kontext poznačený zvýšenou geopolitickou neistotou, zrýchľujúcimi sa technologickými zmenami a pretrvávajúcimi štrukturálnymi výzvami, ktoré ovplyvňujú konkurencieschopnosť, produktivitu a sociálnu súdržnosť Únie. Výbory poznamenávajú, že v cykle 2026 sa ďalej konsoliduje štrukturálny vývoj európskeho semestra, v rámci ktorého sa konkurencieschopnosť, odolnosť a sociálna spravodlivosť čoraz viac riešia integrovaným spôsobom, pričom ľudský kapitál a sociálna súdržnosť sa považujú za predpoklady rastu produktivity a hospodárskej stability. V tejto súvislosti sa v tohtoročnom cykle európskeho semestra naďalej zdôrazňuje potreba posilniť dlhodobú konkurencieschopnosť a odolnosť Únie v rámci európskeho sociálneho trhového hospodárstva.

Výbory vítajú, že v odporúčaníach pre jednotlivé krajiny na rok 2026 sa čoraz viac uznávajú reformy a investície do ľudského kapitálu, kvalitných pracovných miest a sociálneho začlenenia ako kľúčových hnacích síl udržateľného hospodárskeho rastu a vzostupnej sociálnej konvergenzie. V rámci pôsobnosti prípravných orgánov Rady EPSCO sa to premietlo do veľkého počtu návrhov odporúčaní pre jednotlivé krajiny zameraných na riešenie nedostatku pracovnej sily a zručností a nesúlady medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami, zvýšenie účasti na trhu práce, podporu kvality pracovných miest, posilnenie systémov vzdelávania a odbornej prípravy, zlepšenie sociálnej ochrany a sociálneho začlenenia, zníženie chudoby a riešenie výziev spojených s cenovou dostupnosťou bývania. Návrhy odporúčaní pre jednotlivé krajiny na rok 2026 celkovo primerane odrážajú vzájomnú závislosť medzi hospodárskou výkonnosťou, sociálnym pokrokom a strategickými cieľmi Únie a poskytujú dôležité usmernenia na úrovni EÚ aj pred viacročným finančným rámcom na roky 2028 – 2034.

V návrhoch odporúčaní pre jednotlivé krajiny na rok 2026 sa kladie osobitný dôraz na výkonnosť trhu práce a kvalitu pracovných miest ako na kľúčové zložky konkurencieschopného a odolného hospodárstva. Členské štáty sa vyzývajú, aby posilnili aktívne politiky trhu práce, podporili zmeny postavenia na trhu práce a zvýšili účasť skupín, ktoré sú na trhu práce nedostatočne zastúpené. Je to v súlade s tým, že výkonnosť trhu práce nezávisí len od počtu pracovných miest, ale aj od kvality zamestnania, ktorá ovplyvňuje účasť, produktivitu a dynamiku ponuky pracovnej sily. V tejto súvislosti sa v návrhoch primerane uznáva význam rozšírenia príležitostí na zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikáciu, riešenia segmentácie trhu práce, zlepšenia pracovných podmienok a posilnenia zapojenia sociálnych partnerov v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a postupmi.

V nových odporúčaní sa naďalej kladie veľký dôraz na vzdelávanie, zručnosti a rozvoj ľudského kapitálu ako strategické aktíva pre budúcu prosperitu a konkurencieschopnosť Európy. Výbory poznamenávajú, že politiky v oblasti zručností sú čoraz viac koncipované nielen ako nástroje politiky zamestnanosti, ale aj ako strategické faktory konkurencieschopnosti, priemyselnej transformácie a technologickej suverenity Únie. Vzhľadom na pretrvávajúci nedostatok pracovnej sily a zručností, demografický vývoj a rastúci dopyt po pokročilých a digitálnych zručnostiach a zručnostiach v oblasti STEM sa členské štáty vyzývajú, aby posilnili systémy vzdelávania a odbornej prípravy, rozšírili možnosti celoživotného vzdelávania a zlepšili účasť na vzdelávaní dospelých. Viacero návrhov odporúčaní pre jednotlivé krajiny sa zameriava na zlepšenie základných zručností, zvýšenie inkluzívnosti a kvality poskytovania vzdelávania a odbornej prípravy a lepšie zosúladenie vzdelávacích systémov s potrebami trhu práce. Výbory vítajú uznanie skutočností, že politiky v oblasti zručností majú zásadný význam nielen pre podporu zamestnanosti a sociálneho začlenenia, ale aj pre umožnenie zelenej a digitálnej transformácie Únie a posilnenie jej strategickej autonómie v kľúčových odvetviach.

V oblasti sociálneho začlenenia a sociálnej ochrany sa v návrhoch odporúčaní pre jednotlivé krajiny na rok 2026 naďalej riešia výzvy súvisiace s chudobou, nerovnosťami, sociálnym vylúčením a primeranosťou a udržateľnosťou systémov sociálnej ochrany vrátane prístupu ku kvalitnej zdravotnej starostlivosti a dlhodobej starostlivosti. Výbory vítajú pokračujúcu konvergenciu politických prístupov, v ktorých sa spájajú aspekty primeranosti a udržateľnosti a kladie sa zvýšený dôraz na aktiváciu, účasť na trhu práce a prístup k sociálnym službám. Výbory tiež vítajú, že sa osobitná pozornosť venuje zlepšovaniu účinnosti, rozsahu a primeranosti sociálnych transferov a sociálnej pomoci, najmä pre osoby v zraniteľných situáciách a deti ohrozené chudobou alebo sociálnym vylúčením, a to v súlade so stratégiou v oblasti boja proti chudobe. Členské štáty sa takisto vyzývajú, aby zlepšili prístup ku kvalitnej a komunitnej zdravotnej starostlivosti a službám dlhodobej starostlivosti, pričom zohľadnia demografické trendy, nedostatok pracovnej sily a územné rozdiely. V návrhoch sa náležite uznáva, že opatrenia na posilnenie systémov sociálnej ochrany a začlenenia naďalej zohrávajú kľúčovú úlohu pri predchádzaní chudobe a sociálnemu vylúčeniu a ich znižovaní, pri zabezpečovaní odolnosti, podpore účasti osôb v zraniteľných situáciách na trhu práce a prispievaní k posilňovaniu rovnosti a riešeniu demografických výziev.

Výbory ďalej berú na vedomie rastúci význam cenovej dostupnosti bývania v rámci procesu semestra. Vo viacerých členských štátoch majú náklady na bývanie popri zvyšujúcom sa riziku vylúčenia z bývania čoraz väčší vplyv na mobilitu pracovnej sily, životnú úroveň a sociálne začlenenie. Výbory poznamenávajú, že cenová dostupnosť bývania sa čoraz viac uznáva nielen ako sociálna výzva, ale aj ako faktor ovplyvňujúci ťažkosti pri nábore, mobilitu pracovnej sily a efektívnosť zosúladzovania ponuky a dopytu na trhu práce, čo má širšie dôsledky pre rast produktivity a hospodársku stabilitu v celej EÚ. V návrhoch odporúčaní pre jednotlivé krajiny sa preto náležite zdôrazňuje potreba riešiť štrukturálne prekážky ovplyvňujúce dostupnosť a cenovú dostupnosť bývania, pričom sa uznávajú širšie hospodárske a sociálne dôsledky vývoja na trhu s bývaním. Výbory konštatujú, že je dôležité zabezpečiť, aby integrácia týchto dodatočných rozmerov nepredstavovala pre semester neprimeranú záťaž.

Výbory berú na vedomie pokračujúce začleňovanie rámca sociálnej konvergenzie do európskeho semestra. V cykle 2026 sa rámec sociálnej konvergenzie tretí rok vykonával ako integrovaný nástroj v rámci európskeho semestra, a to v súlade s nariadením EÚ 2024/1263 a zásadami Európskeho piliera sociálnych práv. Tento rámec prispel k systematickej a komplexnej identifikácii rizík a výziev pre vzostupnú sociálnu konvergenciu, a to aj prostredníctvom dvojstranných výmen a mnohostranných preskúmaní vo výboroch zameraných na informovanie Rady o stave sociálnej konvergenzie v EÚ. Zistenia vyplývajúce z tohto rámca boli tiež podkladom pre analýzu a politické usmernenia Komisie v jarnom balíku 2026.

Výbory napokon konštatujú, že napriek *ad hoc* opatreniam potrebným na dokončenie návrhov odporúčaní pre jednotlivé krajiny na rok 2026 sa zabezpečila úzka spolupráca medzi výbormi EMCO a SPC a inými poradnými výbormi. Spolupráca s výbormi ECOFIN umožnila účinné preskúmanie viacerých politických otázok prierezovej povahy medzi prípravnými orgánmi Rady EPSCO a Rady ECOFIN. V súlade so štandardnou praxou sa v rámci výboru EMCO za účasti delegátov výboru pre vzdelávanie uskutočnila diskusia o odporúčaníach pre jednotlivé krajiny v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy a zručností. Vo Výbore pre sociálnu ochranu sa diskutovalo o odporúčaníach pre jednotlivé krajiny týkajúcich sa zdravia, pričom členovia boli vyzvaní, aby svoju činnosť koordinovali na vnútroštátnej úrovni s príslušnými odborníkmi.

Oddiel 3

Hlavné zistenia týkajúce sa vykonávania odporúčaní pre jednotlivé krajiny na rok 2025 a stavu sociálnej konvergenzie v Únii

Jednou z hlavných úloh Výboru pre zamestnanosť a Výboru pre sociálnu ochranu v rámci európskeho semestra je mnohostranný dohľad.¹⁶ Zahŕňa okrem iného¹⁷ hĺbkové posúdenie reforiem, investícií a všeobecnejších opatrení politiky realizovaných na základe odporúčaní pre jednotlivé krajiny, ktoré vydala Rada v predchádzajúcom cykle semestra. Činnosti mnohostranného dohľadu zohrávajú ako také zásadnú úlohu pri podpore politických opatrení členských štátov prostredníctvom výmeny poznatkov o politikách a najlepších postupov, ako aj podporou spoločného chápania výziev špecifických pre jednotlivé krajiny s cieľom informovať Radu.

V roku 2026 oba výbory posúdili vykonávanie príslušných odporúčaní pre jednotlivé krajiny na rok 2025 a v kontexte rámca sociálnej konvergenzie rokovali o rizikách a výzvach pre vzostupnú sociálnu konvergenciu v Únii a vyvodili súvisiace závery. V prípade všetkých preskúmaní týkajúcich sa jednotlivých krajín boli závery založené na počiatočných príspevkoch útvarov Komisie prostredníctvom analýzy v druhej fáze uverejnenej v apríli a na vlastných správach členských štátov o najnovších prijatých opatreniach, po ktorých nasledovali mnohostranné posúdenia týchto opatrení ostatnými členskými štátmi a Komisiou. Závery týkajúce sa jednotlivých krajín sa dohodli spoločne a sú pripojené k tomuto stanovisku.

¹⁶ V prípade výboru EMCO sa postup zakladá na článkoch 148 a 150 ZFEÚ, zatiaľ čo v prípade výboru SPC vychádza z článku 160 ZFEÚ.

¹⁷ V rámci výboru EMCO zahŕňajú činnosti mnohostranného dohľadu aj osobitné preskúmania vykonávania určitých odporúčaní Rady v pôsobnosti prípravných orgánov Rady EPSCO, ktoré sú určené všetkým členským štátom. Vo Výbore pre sociálnu ochranu sa organizujú špecializované hĺbkové tematické diskusie alebo sa predkladajú spoločné správy s cieľom nadviazať na príslušné odporúčania Rady.

3.1. Horizontálne zistenia Výboru pre zamestnanosť a Výboru pre sociálnu ochranu týkajúce sa vzostupnej sociálnej konvergenencie

Výbory EMCO a SPC uskutočnili 19. – 20. mája sériu preskúmaní sociálnej konvergenencie na základe analýzy rámca sociálnej konvergenencie v druhej fáze, ktorú vykonala Komisia.

Tieto preskúmania sa týkali deviatich členských štátov identifikovaných v analýze Komisie uverejnenej 21. apríla ako štáty, ktoré čelia možným rizikám pre vzostupnú sociálnu konvergenziu, ako aj vykonávania príslušných odporúčaní pre jednotlivé krajiny na rok 2025 určených týmto členským štátom. Analýza prispieva k monitorovaniu vývoja v oblasti zamestnanosti, zručností a sociálnej politiky v rámci európskeho semestra v súlade s článkom 148 ZFEÚ, pričom podporuje úsilie o posilnenie vzostupnej sociálnej konvergenencie v celej EÚ a pokrok pri dosahovaní cieľov EÚ a národných cieľov do roku 2030 súvisiacich s Európskym pilierom sociálnych práv.

- **V analýze rámca sociálnej konvergenencie v druhej fáze uskutočnenej v roku 2026 sa zdôraznil súbor prevažne spoločných rizík pre vzostupnú sociálnu konvergenziu vo všetkých preskúmaných členských štátoch.** Tieto riziká sa vo všeobecnosti uznali aj v partnerských diskusiách, aj keď rozsah a smerovanie trendov sa v jednotlivých krajinách líšili. V preskúmaniach sa potvrdilo, že členské štáty uskutočňujú širokú škálu reforiem a investícií, v niektorých prípadoch vrátane rozsiahlych štrukturálnych zmien. Mnohé zo zistených štrukturálnych výziev však naďalej brzdia pokrok smerom k vzostupnej sociálnej konvergencii a vyžadujú si ďalšie trvalé politické úsilie, ktorým sa premietnu prebiehajúce reformy do merateľných výsledkov. Bude preto potrebné vyvíjať ďalšie úsilie, aby sa zabezpečilo, že sa prebiehajúce reformy premietnu do udržateľnej vzostupnej sociálnej konvergenencie.

- **Vývoj na trhu práce poskytuje rôznorodý obraz.** Hoci celkové trendy v oblasti zamestnanosti zostávajú v mnohých členských štátoch pozitívne, v prípade určitých skupín, najmä žien, mladých ľudí, osôb so zdravotným postihnutím a štátnych príslušníkov tretích krajín, pretrvávajú výrazné a v niektorých prípadoch prehlbujúce sa rozdiely. Výrazné sú aj regionálne rozdiely, čo poukazuje na pretrvávajúce výzvy pri zabezpečovaní vyvážených výsledkov na trhu práce vo všetkých regiónoch a skupinách obyvateľstva. V niektorých prípadoch sa u zraniteľných skupín naďalej prejavuje menej priaznivá alebo dokonca zhoršujúca sa dynamika týkajúca sa nezamestnanosti. Vo viacerých členských štátoch zároveň pretrváva štrukturálny nedostatok pracovnej sily a nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami. Rizikom pre výkonnosť trhu práce a dosiahnutie vzostupnej sociálnej konvergenzie je aj nedostatočná kvalita pracovných miest. Preto je potrebné trvalé úsilie o zvýšenie účasti na trhu práce, zníženie segmentácie a zlepšenie pracovných podmienok, a to aj prostredníctvom posilnenej spolupráce so sociálnymi partnermi a dobre fungujúcimi verejnými službami zamestnanosti.
- **V oblasti zručností a vzdelávania sa v preskúmaniach potvrdili pretrvávajúce a vo veľkej miere spoločné výzvy, najmä pokiaľ ide o účasť na vzdelávaní dospelých, základné a digitálne zručnosti a predčasné ukončenie vzdelávania a odbornej prípravy.** Účasť na vzdelávaní dospelých zostáva výrazne pod cieľovou hodnotou EÚ do roku 2030, čo obmedzuje príležitosti mnohých pracovníkov a uchádzačov o zamestnanie prispôbiť sa zmenám na trhu práce. Hoci sa celoživotné vzdelávanie a zvyšovanie úrovne zručností rozširujú, ich dosah a účinnosť v prípade znevýhodnených a nedostatočne zastúpených skupín sú naďalej obmedzené. Prináša to so sebou riziko pretrvávajúcich nerovností v nadobúdaní zručností a vo výsledkoch na trhu práce. Štrukturálne opatrenia na zníženie predčasného ukončenia vzdelávania a odbornej prípravy často závisia od kapacity na systémovej úrovni vrátane dostupnosti učiteľov, inštitucionálnej pripravenosti a schopnosti škôl reagovať na čoraz rozmanitejšie profily študentov. Celkovo zostáva kľúčovou prioritou vo všetkých členských štátoch posilnenie kvality, inkluzívnosti a relevantnosti systémov vzdelávania a odbornej prípravy pre trh práce.

- **V preskúmaniach sa ďalej zdôraznili pretrvávajúce sociálne výzvy, najmä v súvislosti s oblasťou chudoby a sociálneho vylúčenia.** Konkrétne skupiny obyvateľstva vrátane domácností s deťmi, osôb so zdravotným postihnutím a iných skupín v zraniteľných situáciách stále čelia vyšším rizikám, ktoré sú často ešte znásobené regionálnymi rozdielmi v poskytovaní služieb. Tieto výzvy naďalej ovplyvňujú sociálnu súdržnosť a vzostupnú sociálnu konvergenciu a súvisia okrem iného s otázkami primeranosti dávok, dostupnosti, využívania a účinnosti systémov sociálnej ochrany pri riešení rizík chudoby. Zvýšenú pozornosť si naďalej vyžaduje najmä chudoba detí vzhľadom na jej dlhodobé dôsledky pre rovnosť príležitostí a medzigeneračnú vzostupnú sociálnu konvergenciu. Starnutie obyvateľstva zároveň zvyšuje tlak na systémy dlhodobej starostlivosti a dostupnosť pracovnej sily v sektore zdravotníctva, starostlivosti a sociálnej starostlivosti a zároveň prináša širšie výzvy v oblasti udržateľnosti systémov sociálnej ochrany. Hoci v mnohých členských štátoch prebiehajú reformy systémov sociálnej pomoci a sociálnej ochrany, tieto reformy sa stále nachádzajú v rôznych fázach vykonávania a budú si vyžadovať nepretržité monitorovanie a priebežné úpravy.

Na riešenie uvedených výziev vykonávajú členské štáty širokú škálu reforiem. Ich účinnosť však do veľkej miery závisí od včasného vykonávania, primeraných administratívnych kapacít, účinnej koordinácie medzi jednotlivými úrovňami riadenia a nepretržitých investícií do inštitucionálnych spôsobilostí. Konkrétne:

- Vo viacerých prípadoch si aktivačné opatrenia a systémy subvencovaného zamestnávania naďalej vyžadujú posúdenie, pokiaľ ide o účinnosť ich podpory udržateľnej integrácie do trhu práce, najmä v prípade zraniteľných skupín. V tejto súvislosti je naďalej nevyhnutné strategickejšie zapájanie zamestnávateľov vrátane MSP, keďže často čelia prekážkam v prístupe k opatreniam na podporu zamestnanosti a odbornej prípravy a v ich využívaní.
- V preskúmaniach sa zdôraznil význam integrovaných prístupov kombinujúcich aktivačné politiky, rozvoj zručností, primeranú podporu príjmu a prístup k službám s cieľom podporiť inkluzívnu účasť na trhu práce a posilniť vzostupnú sociálnu konvergenciu.

- V preskúmaniach sa opäť zdôraznil význam spoľahlivých monitorovacích rámcov, tvorby politiky založenej na dôkazoch a systematického hodnotenia vplyvu pred vykonávaním, počas neho a po ňom. Takéto nástroje sú nevyhnutné na posúdenie účinnosti reforiem, na podporu vzdelávania v oblasti politík vo všetkých členských štátoch a na zlepšenie efektívnosti sociálnych investícií a zároveň prispievajú k účinnému využívaniu nástrojov financovania EÚ, najmä Európskeho sociálneho fondu plus (ESF+), na účely podpory štrukturálnych reforiem.

Rámec sociálnej konvergenie podporuje integrované monitorovanie vývoja v oblasti zamestnanosti, zručností a sociálnej situácie tým, že prispieva k identifikácii rizík pre vzostupnú sociálnu konvergenciu v celej EÚ. Zároveň by sa mohlo ďalej posilňovať prepojenie príčinných súvislostí medzi oblasťami politík. Skonštatovalo sa tiež, že zhustený harmonogram analýzy v druhej fáze v kombinácii s jej rozsiahlym tematickým záberom a potrebou koordinácie medzi viacerými vnútroštátnymi správnymi orgánmi naďalej predstavuje operačnú výzvu, čo naznačuje, že existuje priestor pre ďalšie zlepšenie harmonogramu budúcich cyklov semestra.

3.2. Horizontálne zistenia Výboru pre zamestnanosť

Výbor pre zamestnanosť 18. – 19. marca v rámci svojich každoročných činností mnohostranného dohľadu preskúmal pokrok, ktorý sa dosiahol pri vykonávaní odporúčaní pre jednotlivé krajiny na rok 2025 v oblasti vzdelávania a zručností. Z uvedených preskúmaní vyplynulo, že členské štáty aktívne uskutočňujú širokú škálu reforiem v reakcii na spoločné celouijné výzvy, medzi ktoré patrí pretrvávajúci nedostatok pracovnej sily, najmä učiteľov, klesajúca úroveň základných zručností, potreba urýchliť zvyšovanie kvalifikácie a rekvalifikáciu, a že je dôležité prilákať viac študentov, najmä žien, do odborov STEM. Hoci mnohé z predložených reforiem sú ambiciózne a štrukturálne relevantné, často zostávajú v počiatočnom štádiu a chýba im dostatočná súdržnosť a monitorovacie rámce na posúdenie ich celkového vplyvu.

- **Tento vývoj je potrebné vnímať v kontexte pomerne silného trhu práce.** Miera zamestnanosti je naďalej vysoká, nezamestnanosť je stabilná a zdá sa, že cieľ EÚ v oblasti zamestnanosti do roku 2030 je na dosah. Popri tejto odolnosti však existuje aj značný nevyužitý potenciál. V mnohých členských štátoch sú ženy, mladí ľudia, starší pracovníci, osoby so zdravotným postihnutím a osoby s migrantským pôvodom stále nedostatočne integrovaní do zamestnania. To naznačuje, že napriek pozitívnym celkovým výsledkom trhu práce zatiaľ nedokážu plne mobilizovať dostupný ľudský kapitál. V kontexte štrukturálneho nedostatku pracovnej sily a demografických zmien predstavuje táto skutočnosť hlavnú prekážku pre budúci rast, konkurencieschopnosť a sociálnu súdržnosť.

- **V tejto súvislosti sa ako ústredný štrukturálny problém javia zručnosti.** Klesajúca čitateľská a matematická gramotnosť študentov aj dospelých poukazuje na znepokojujúce oslabovanie základných zručností, čo má priamy vplyv na zamestnatelnosť, produktivitu a dlhodobý rastový potenciál. Účasť na vzdelávaní dospelých zároveň zostáva pod cieľovou hodnotou EÚ do roku 2030, čo naznačuje, že systémy zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie ešte nefungujú v požadovanom rozsahu alebo intenzite. Celkovo tieto trendy poukazujú na nedostatky vo vnútroštátnych systémoch vzdelávania a odbornej prípravy – od počiatočného vzdelávania až po celoživotné vzdelávanie – ktoré obmedzujú schopnosť jednotlivcov prispôbiť sa meniacim sa požiadavkám trhu práce. Spoľahlivá informovanosť a prognózy v oblasti zručností majú zásadný význam pre účinné predvídanie, prevenciu a riešenie súčasného a budúceho nedostatku pracovnej sily a zručností.
- **V národných programoch reforiem sa čoraz viac odráža úsilie o posilnenie digitálnych a zelených zručností, ako aj o podporu odborov STEM, čo svedčí o všeobecnom uznaní strategického významu týchto oblastí.** Toto úsilie však často nie je dostatočne integrované na to, aby malo systémový vplyv. Obmedzená dostupnosť údajov o výsledkoch navyše sťažuje posúdenie toho, či politiky účinne prispievajú k zvýšeniu účasti na vzdelávaní, jeho ukončeniu a relevantnosti pre trh práce. Prejavuje sa to najmä v odboroch STEM, kde je naďalej spoločným cieľom zvyšovanie účasti žien, ale kde pokrok závisí od súdržnejších a udržateľnejších prístupov zahŕňajúcich vzdelávanie v ranom veku, poradenstvo a kariérne dráhy.

- **Dvomi kľúčovými faktormi, ktoré majú vplyv na výkonnosť systému, sú odborné vzdelávanie a príprava (OVP) a učiteľské povolanie, oba však čelia štrukturálnym prekážkam.** Systémy OVP naďalej zohrávajú kľúčovú úlohu pri podpore schopnosti trhu práce reagovať, najmä tam, kde je dobre rozvinuté učenie sa pracou. Medzi členskými štátmi však naďalej pretrvávajú výrazné rozdiely v atraktivnosti, relevantnosti a využívaní týchto systémov, čo poukazuje na nerovnomerný pokrok. Nedostatok učiteľov sa zároveň stáva jedným z najnaliehavejších obmedzení vzdelávacích systémov. Na ponuku kvalifikovaných učiteľov má vplyv starnutie pracovnej sily, problémy s náborom, pracovné podmienky a atraktivnosť povolania. Hoci sú opatrenia na zlepšenie pracovných podmienok a zníženie pracovného zaťaženia dôležité, na riešenie náboru, udržania zamestnancov, profesijného rozvoja a kariérnych vyhliadok je potrebný komplexnejší a výhľadovejší prístup.
- **V celom vzdelávacom reťazci pretrvávajú viaceré výzvy.** Účasť na vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve (VSRD) sa za posledné desaťročie zvýšila, ale celkovo zostáva nedostatočná, najmä v prípade detí zo znevýhodneného prostredia alebo s migrantským pôvodom, čo má vplyv na ich neskoršie vzdelávacie výsledky a integráciu do trhu práce. Predčasné ukončovanie školskej dochádzky naďalej klesá, ale medzi jednotlivými skupinami obyvateľstva a regiónmi pretrvávajú značné rozdiely, pričom znevýhodnení študenti čelia vyššiemu riziku predčasného ukončenia školskej dochádzky. Zároveň sa od vzdelávacích systémov čoraz viac vyžaduje, aby reagovali na rastúci podiel študentov so špeciálnymi potrebami, čím sa zvyšuje dopyt po inkluzívnych prístupoch, primeraných podporných štruktúrach a dostatočnom personálnom obsadení. Celkovo tento vývoj zdôrazňuje potrebu silnejších základov, lepšej kontinuity vo všetkých fázach vzdelávania a inkluzívnejších vzdelávacích systémov.

- **Okrem týchto výziev sa naďalej zvyšuje počet osôb s dosiahnutým terciárnym vzdelaním, čo prispieva k čoraz kvalifikovanejšej populácii.** Pretrvávajú však širšie nerovnosti, keďže na výsledky vzdelávania má naďalej výrazný vplyv sociálno-ekonomické zázemie. Členské štáty s vyššou celkovou výkonnosťou majú zároveň tendenciu vykazovať menšie rozdiely, čo naznačuje, že kvalita a rovnosť sa navzájom posilňujú. To zdôrazňuje význam politických prístupov, ktoré kombinujú excelentnosť a inklúziu, namiesto toho, aby ich považovali za navzájom si konkurujúce ciele.
- **Celkovo z preskúmaní vyplynul jasný záver: reformné snahy prebiehajú, ale zatiaľ nedosahujú rozsah, integráciu ani úroveň vyspelosti potrebnú na dosiahnutie systémovej zmeny.** Reformy v tejto oblasti si vyžadujú čas, aby sa dosiahli merateľné výsledky. V tejto súvislosti sú stále nedostatočne rozvinuté systémy monitorovania a hodnotenia. Hoci sa v mnohých reformách predpokladá zavedenie monitorovacích rámcov a posúdení vplyvu, často ešte nie sú funkčné. To obmedzuje schopnosť posúdiť účinnosť, najmä pri oslovovaní nedostatočne zastúpených skupín, a oslabuje dôkazovú základňu pre úpravu politík. Okrem toho sa podiel verejných investícií do vzdelávania a odbornej prípravy na HDP v posledných rokoch znížil, v dôsledku čoho sa zvýšil význam zabezpečenia strategického a efektívneho využívania dostupných zdrojov. V tejto súvislosti môže vzájomné učenie na úrovni EÚ a nástroje financovania EÚ zohrávať dôležitú doplňujúcu úlohu pri podpore navrhovania reforiem, posilňovaní investícií zameraných na kvalitu a zlepšovaní dlhodobých výsledkov.

Výbor pre zamestnanosť 29. – 30. apríla v rámci svojich každoročných činností mnohostranného dohľadu preskúmal pokrok, ktorý sa dosiahol pri vykonávaní odporúčaní pre jednotlivé krajiny na rok 2025, pokiaľ ide o účasť na trhu práce a nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami, zdaňovanie práce, segmentáciu trhu práce a sociálny dialóg. Z preskúmaní vyplynulo, že členské štáty prijímajú opatrenia na riešenie spoločných štrukturálnych výziev vrátane nedostatku pracovnej sily a zručností, nízkej účasti určitých skupín na trhu práce, pretrvávajúcej segmentácie a potreby posilniť sociálny dialóg a kolektívne vyjednávanie. Hoci predložené opatrenia boli často relevantné a v niektorých prípadoch d'alekosiahle, mnohé zostávajú v počiatočnom štádiu vykonávania a bude potrebný čas, ako aj dôkladné monitorovanie a hodnotenie, aby bolo možné v plnej miere posúdiť ich účinnosť.

- **Celkovo sa v preskúmaníach poukázalo na situáciu, keď trhy práce dosahujú celkovo dobré výsledky, ale štrukturálna neefektívnosť naďalej znižuje inkluzívnosť aj účinné rozdeľovanie pracovnej sily.** V mnohých členských štátoch sú ženy, mladí ľudia, starší pracovníci, nízkokvalifikované osoby, osoby so zdravotným postihnutím a osoby s migrantským pôvodom stále nedostatočne integrovaní do zamestnania. Ich nedostatočné zastúpenie naďalej nepriaznivo ovplyvňuje ponuku pracovnej sily, najmä v kontexte demografického starnutia, pretrvávajúceho nedostatku pracovnej sily a obmedzenej regionálnej mobility. To naznačuje, že napriek pozitívnym súhrnným výsledkom trhu práce ešte plne nemobilizujú dostupný ľudský kapitál a že je potrebné ďalšie cielené a trvalé úsilie na zabezpečenie toho, aby sa zlepšenia premietli do inkluzívnejších výsledkov.

- **Nedostatok pracovnej sily a nesúlady medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami naďalej predstavujú závažný problém a poukazujú na štrukturálne rozdiely medzi ponukou pracovnej sily a dopytom po nej.** Riešenie týchto výziev si vyžaduje nielen účinné mechanizmy na zosúlad'ovanie ponuky a dopytu, ale aj užšiu koordináciu medzi politikami v oblasti trhu práce a vzdelávania. Členské štáty podnikli kroky na posilnenie aktívnych politík trhu práce, a to aj prostredníctvom lepšej podpory pri hľadaní zamestnania, profesijného poradenstva a integrovanejšieho poskytovania služieb, najmä prostredníctvom reštrukturalizovaných verejných služieb zamestnanosti a prístupov jednotného kontaktného miesta. Ako kľúčový predpoklad na zabezpečenie toho, aby rozvoj zručností reagoval na súčasné nedostatky aj budúce požiadavky trhu práce, sa javí posilnenie spolupráce medzi zamestnávateľmi a poskytovateľmi odbornej prípravy, podporené spoľahlivou informovanosťou v oblasti zručností. Okrem toho sa stanovilo, že dôležitými doplnkovými nástrojmi na riešenie nedostatku pracovnej sily je prilákanie zahraničných talentov a zlepšenie uznávania odborných kvalifikácií.
- **Okrem mechanizmov zosúlad'ovania zostáva rozhodujúcim faktorom zlepšenie prístupu k službám schopným zvýšiť účasť na trhu práce.** Kľúčovú úlohu pri podpore účasti na trhu práce, najmä medzi ženami a osobami s opatrovateľskými povinnosťami, zohráva dostupnosť služieb vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve a dlhodobej starostlivosti. Kvalitné vzdelávanie a starostlivosť v ranom detstve takisto prispievajú k lepším dlhodobým výsledkom, najmä v prípade znevýhodnených detí, a to tým, že podporujú dosahovanie vzdelania a rozvoj budúcich zručností. Vo všeobecnosti sa v preskúmaniach zdôrazňuje význam kombinovania aktivačných politík s primeranými podpornými službami, keďže niektorí jednotlivci naďalej čelia praktickým prekážkam – spojeným s chudobou, opatrovateľskými povinnosťami alebo inými zraniteľnými miestami –, ktoré obmedzujú ich schopnosť plne sa zúčastňovať na trhu práce.

- **Zároveň sú politiky v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy a zvyšovania úrovne zručností naďalej kľúčové pre riešenie nesúladu v oblasti zručností a podporu presunov.** Ich účinnosť závisí nielen od dostupnosti, ale aj od relevantnosti a prístupnosti počas celého života. Zdôraznili sa opatrenia na podporu profesijnej mobility a kontinuálnej odbornej prípravy, čo zahŕňa aj iniciatívy zamerané na MSP a úsilie o podporu adaptácie pracovnej sily v kontexte technologických zmien vrátane rastúceho využívania umelej inteligencie. V tejto súvislosti zohrávajú dôležitú úlohu pri identifikácii vznikajúcich potrieb, uľahčovaní prístupu k odbornej príprave a podpore zmeny postavenia na trhu práce verejné služby zamestnanosti a sociálni partneri, a to najmä pre osoby v zraniteľných situáciách.
- **Riešenie týchto výziev si vyžaduje aj pokročiť pri riešení segmentácie trhu práce a zabezpečení toho, aby zdaňovanie práce podporovalo inkluzívne výsledky v oblasti zamestnanosti.** Pretrvávajúca segmentácia vedie k nedostatočnému zastúpeniu určitých skupín, tým že prehĺbuje prekážky vstupu na trh práce, ako aj rozdiely v kvalite pracovných miest. Politické rámce sa snažia nájsť rovnováhu medzi flexibilitou pre zamestnávateľov a zamestnancov bez toho, aby prispievali k dualizácii trhu práce, čo zdôrazňuje potrebu zlepšiť pracovné podmienky a znížiť riziká pre kvalitu pracovných miest vo všetkých formách zamestnania, a to aj riešením príliš neistých alebo roztrieštených pracovných podmienok. S touto dynamikou úzko súvisí zdaňovanie práce, ktoré zohráva dôležitú úlohu pri tvorbe stimulov k práci a zamestnávaniu. V preskúmaniach sa potvrdilo, že je dôležité navrhovať daňové systémy, ktoré podporujú účasť na trhu práce a zabraňujú vytváraniu pascí nezamestnanosti a neaktivity, najmä v prípade žien a mladých ľudí, bez toho aby posilňovali segmentáciu medzi rôznymi typmi zamestnania. Na podporu inkluzívnejších a dobre fungujúcich trhov práce je preto naďalej nevyhnutné zabezpečiť súdržnosť medzi zdaňovaním práce a širšími cieľmi trhu práce, a to aj prostredníctvom dôkladného posúdenia distribučných vplyvov.

- **Opakujúcou sa prierezovou otázkou je potreba trvalého monitorovania, ktorým sa posúdi vplyv navrhovania a vykonávania politík.** Niekoľko členských štátov začalo komplexné reformy vrátane rozsiahlych zmien v dávkach v nezamestnanosti alebo štruktúrach verejných služieb zamestnanosti. Tieto reformy si však budú vyžadovať nepretržité monitorovanie, ktorým sa posúdi ich účinnosť, najmä v prípade nedostatočne zastúpených skupín. Všeobecnejšie povedané, absencia spoľahlivých monitorovacích nástrojov a systematických posúdení vplyvu – *ex ante* aj *ex post* – obmedzuje schopnosť vyhodnotiť, čo funguje, rozšíriť účinné opatrenia a v prípade potreby upraviť politiky. To zostáva kľúčovým obmedzením pri zlepšovaní účinnosti politiky.
- **Účinnosť reforiem v týchto oblastiach napokon závisí aj od kvality sociálneho dialógu a zapojenia zainteresovaných strán.** Dobre fungujúci sociálny dialóg a kolektívne vyjednávanie zohrávajú kľúčovú úlohu pri podpore účasti na trhu práce, zlepšovaní výsledkov párovania a riešení segmentácie tým, že zabezpečujú, aby politiky vychádzali z potrieb pracovníkov a zamestnávateľov. Hoci všetky členské štáty uznávajú význam opatrení sociálneho dialógu, ich štruktúra, rozsah a účinnosť sa v jednotlivých krajinách výrazne líšia. V niekoľkých prípadoch klesajúci rozsah kolektívneho vyjednávania a znižujúci sa počet odborových zväzov poukazujú na oslabenie základov, zatiaľ čo zastúpenie zamestnávateľov zostáva relatívne stabilné. V určitých kontextoch je zapojenie sociálnych partnerov naďalej obmedzené a hrozí, že konzultácie sa stanú príliš formalistickými, čím sa zníži ich vplyv na navrhovanie a vykonávanie politík. Z uvedeného vyplýva, že zmysluplné a včasné zapojenie sociálnych partnerov a občianskej spoločnosti je nevyhnutné nielen na dosiahnutie súladu, ale aj na zlepšenie kvality, legitímnosti a účinnosti reforiem. Úsilie o budovanie kapacít, a to aj prostredníctvom podpory z fondu ESF+, môže pomôcť posilniť tieto procesy, ale kľúčovým faktorom zostáva ich dlhodobá udržateľnosť.

3.3. Horizontálne zistenia Výboru pre sociálnu ochranu

Počas cyklu semestra 2026 výbor vykonal 11 preskúmaní odporúčaní pre jednotlivé krajiny v oblastiach politiky patriacich do jeho právomoci, ktoré Rada vydala v roku 2025.

V odporúčaniach pre jednotlivé krajiny sa riešili osobitné výzvy v oblasti dôchodkov, zdravotnej starostlivosti, dlhodobej starostlivosti a sociálnej ochrany a sociálneho začlenenia vrátane cenovej dostupnosti bývania a energetickej chudoby. Okrem toho, na základe rámca sociálnej konvergenie (SCF) stanoveného v spoločnej správe o zamestnanosti na rok 2026, bolo 9 krajín zaradených do analýzy v druhej fáze predmetom spoločných preskúmaní v rámci SCF zo strany výborov EMCO a SPC, ktoré sa vzťahovali aj na odporúčania pre jednotlivé krajiny na rok 2025 vrátane tých, ktoré sa týkali dostupnosti bývania a problémov energetickej chudoby. Všetky preskúmania jednotlivých krajín sa zakladali na správach členských štátov o najnovších prijatých opatreniach, po ktorých nasledovali posúdenia týchto opatrení zo strany ostatných členských štátov a Komisie.

Preskúmania týkajúce sa jednotlivých krajín, ktoré sa uskutočnili 18. až 19. marca a 21. až 22. apríla, boli doplnené rôznymi horizontálnymi prvkami mnohostranného dohľadu, pričom sa čerpalo z príslušných tematických diskusií usporiadaných na zasadnutiach výboru SPC. V tejto súvislosti uskutočnil Výbor pre sociálnu ochranu na svojom marcovom zasadnutí podrobnú tematickú diskusiu na tému „Prispôsobenie sociálnej ochrany demografickým zmenám a zmenám na trhu práce“ v súvislosti s politikami v oblasti dôchodkov, zdravotníctva a dlhodobej starostlivosti. Na aprílovom zasadnutí výboru sa uskutočnila horizontálna diskusia na tému „Riešenie vylúčenia z bývania: prístup k cenovo dostupnému, primeranému a bezpečnému bývaniu“. Horizontálne závery vychádzajú zo zistení z paralelných seminárov, na ktorých sa skúmali jednotlivé krajiny, a zo záverov uvedených tematických diskusií.

- **V oblasti sociálnej ochrany sú už mnoho rokov na poprednom mieste otázky fiškálnej udržateľnosti, ktoré sú v mnohých krajinách EÚ spojené s otázkami primeranosti.** Rýchle starnutie obyvateľstva a meniaci sa svet práce kladú ešte väčšie nároky na primeranosť sociálnej ochrany a jej financovanie. V rámci tematickej diskusie sa skúmalo, aké stratégie možno zaviesť na zabezpečenie toho, aby sociálna ochrana účinne prispievala k odolným spoločnostiam a aby jej financovanie zodpovedalo vyvíjajúcim sa potrebám a obmedzeným zdrojom v nadchádzajúcich rokoch.

- **Dôležitým aspektom zostáva previazanosť medzi sociálnymi službami a peňažnými dávkami.** Kľúčom k zlepšeniu udržateľnosti, spravodlivosti a rovnosti v oblasti sociálnej ochrany v starnúcej spoločnosti je účinná koordinácia a integrácia medzi systémami zdravotnej starostlivosti, dlhodobej starostlivosti a dôchodkovými systémami. Takýto integrovaný prístup sa odráža najmä v nedávnych reformách, ktoré sa usilujú o súčinnosť medzi poskytovaním dávok a integrovaných služieb s cieľom riešiť individuálne potreby a zamerať sa na aktiváciu.
- **Ďalším dôležitým aspektom reforiem sociálnej ochrany je investovanie do prevencie na podporu dobrého zdravia a do celoživotných prístupov zameraných na investovanie do ľudí počas celého života.** Základným prvkom je riešenie výziev súvisiacich so starnutím, prijímanie opatrení na podporu zdravého a aktívneho starnutia a dlhšieho pracovného života v kombinácii s dôchodkovými reformami zameranými na zvýšenie stimulov na odloženie odchodu do dôchodku, obmedzenie stimulov na predčasný odchod do dôchodku a rozvoj doplnkových dôchodkov. Zásadný význam má diverzifikácia dôchodkového financovania a financovania dlhodobej starostlivosti a podpora pracovných príležitostí až do odchodu do dôchodku a po ňom. Synergie medzi systémami zdravotnej a dlhodobej starostlivosti sú nevyhnutné na zvýšenie nákladovej efektívnosti a na uspokojenie zvýšeného dopytu, ku ktorému dochádza v dôsledku – našťastie – predĺženia strednej dĺžky života.
- **Okrem toho s cieľom riešiť výzvy týkajúce sa prístupu k dávkam a službám by sa systémy sociálnej ochrany mali prispôbiť novej realite na trhu práce v súlade s odporúčaním týkajúcim sa prístupu k sociálnej ochrane.** Pri príprave reforiem sa musia zohľadniť prepojenia medzi hospodárskymi a fiškálnymi politikami, politikami zamestnanosti a systémom sociálnej ochrany, ako aj úloha digitalizácie pri zvyšovaní efektívnosti, pričom by sa mali primerane riešiť riziká súvisiace s digitálnou priepasťou. Členské štáty riešili svoje výzvy tým, že na svoje odporúčania pre jednotlivé krajiny reagovali príslušnými opatreniami, a podarilo sa im dosiahnuť určitý pokrok. Podnikli sa dôležité kroky s dôrazom na solídny politický kontext a viacúrovňovú zodpovednosť.

- **V preskúmaniach sa zdôraznilo, že pre dosiahnutie lepších výsledkov v oblasti zdravia a zlepšenie prístupu a odolnosti sú dôležité opatrenia v oblasti zdravotnej starostlivosti na zlepšenie primárnej zdravotnej starostlivosti a prevencie, ako aj na zabezpečenie udržateľnej pracovnej sily v zdravotníctve.** Prevencia a rozsiahlejšie využívanie riešení elektronického zdravotníctva sa javia ako kľúčové faktory na zaistenie finančnej udržateľnosti. Reformy sú zamerané na zmenu paradigmy z reaktívnej na proaktívnu zdravotnú starostlivosť, pričom sa zvažujú aj pokusy o sprísnenie pravidiel nemocenských dávok. Plánujú sa rôzne investície do zdravotníckej infraštruktúry prostredníctvom Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných finančných prostriedkov EÚ, pričom by sa ešte mohlo zväziť ďalšie úsilie o posilnenie odolnosti systému zdravotnej starostlivosti, najmä pokiaľ ide o pracovníkov v zdravotníctve.
- **Zlepšovanie dostupnosti a cenovej dostupnosti služieb dlhodobej starostlivosti sa dosahuje reformami zameranými na prístupy viac orientované na človeka a komunitu vrátane domácej starostlivosti a dennej starostlivosti, rozšírením financovania prostredníctvom povinného poistenia, ako aj opatreniami na zvýšenie atraktívnosti pracovných miest v oblasti starostlivosti a udržiavania pracovníkov v tomto odvetví.** Členské štáty zavádzajú štipendijné programy, skúmajú efektívnejšiu organizáciu práce s multidisciplinárnymi tímami a lepšie mechanizmy plánovania na účely rozdelenia pracovnej sily, zlepšujú uznávanie odborných kvalifikácií vrátane podpory rýchlejšej integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín a mobilnej pracovnej sily, ako aj opatrenia v oblasti kvalitných pracovných miest, čo zahŕňa rovnováhu medzi pracovným a súkromným životom. Zaviedli sa opatrenia na podporu neformálnych opatrovateľov, ako sú dovolenky pre opatrovateľov, zvyšovanie informovanosti o právach a granty na podporu opatrovateľov. Výzvy, ako je potreba riešiť rastúce potreby a regionálne rozdiely, však pretrvávajú. Dobrá koordinácia medzi zdravotnou a dlhodobou starostlivosťou, preventívne prístupy, zlepšenie účinnosti systémov zdravotnej starostlivosti a dlhodobej starostlivosti a zabezpečenie ich udržateľného financovania patria medzi kľúčové politické nástroje, ktoré sú potrebné na posilnenie odolnosti a účinnú reakciu na rastúce demografické výzvy a výzvy v oblasti starostlivosti.

- **S cieľom riešiť fiškálnu udržateľnosť dôchodkových systémov a zároveň zabezpečiť primeranosť v kontexte demografickej zmeny sa preskúmali rôzne možnosti, ako napríklad zvýšenie skutočného veku odchodu do dôchodku, predĺženie pracovného života prostredníctvom opatrení na trhu práce a stimulov v dôchodkovom systéme a diverzifikácia financovania.** Diverzifikáciu možno okrem iného dosiahnuť reformami, od ktorých sa očakáva zvýšenie príspevkov do financovaných dôchodkov s cieľom zachovať primeranú úroveň dávok, a to posilnením zamestnaneckých dôchodkov a poskytnutím rozsiahlejších investičných možností poskytovateľom dôchodkov zo súkromného sektora. Sociálna udržateľnosť, a teda primeranosť, je naďalej dôležitá a členské štáty majú v úmysle zachovať tento prístup s cieľom zabrániť chudobe a zabezpečiť primerané príjmy v starobe.
- **Pokiaľ ide o sociálne začlenenie, v súvislosti s bývaním sa vynárajú čoraz väčšie výzvy, a preto sa zozbierali informácie o najnovších vnútroštátnych opatreniach alebo reformách, ktoré majú pomôcť pri riešení výziev spojených s vylúčením z bývania.** Skúmalo sa, do akej miery politiky podpory príjmu a poskytovanie sociálnych služieb, služieb zamestnanosti a zdravotníckych služieb pomáhajú predchádzať vylúčeniu z bývania a podporovať ľudí bez domova. Členské štáty sa zaoberali skupinami obyvateľstva, ktoré sú neúmerne postihnuté obmedzeným prístupom k cenovo dostupnému bývaniu alebo vylúčením z bývania, a prijali alebo plánujú prijať osobitné opatrenia s cieľom reagovať na potreby skupín obyvateľstva v zraniteľných situáciách.

- Pri preskúmaniach sa zistili podobnosti medzi členskými štátmi, pokiaľ ide o zraniteľné skupiny: mnohé členské štáty zmienili mladých ľudí, ľudí s problémami duševného zdravia alebo užívania návykových látok, osoby s migrantským pôvodom, ale aj konkrétne skupiny, ako sú jednotlivci po rozvoде.** Niektoré členské štáty uviedli problémy týkajúce sa územných rozdielov, pričom poukázali na fenomén krátkodobých prenájmov v turistických oblastiach, ktoré obmedzujú bytový fond pre občanov. Niekoľko krajín informovalo o národných stratégiách boja proti bezdomovectvu, mnohé z nich uplatňujú prístup „bývanie na prvom mieste“, pričom sa uviedli aj zaujímavé príklady odlišnej logiky, ktorá sa zameriava v prvom rade na zamestnanosť a je doplnená o podporu bývania. Za hlavnú prekážku pri poskytovaní cenovo dostupného bývania sa považuje nedostatočná ponuka, čo si vyžaduje značné investície v tomto sektore, najmä rozširovanie možností sociálneho bývania. Ako doplnok k výstavbe cenovo dostupného sociálneho bývania v regiónoch s vysokými cenami nehnuteľností sa uplatnili alebo zvažili príspevky na bývanie a dočasná dotácia na nájomné pre najzraniteľnejšie domácnosti. Iné členské štáty informovali o aktivácii dostupnej ponuky a podpore ľudí pri hľadaní bývania prostredníctvom silnejšej ochrany nájomných zmlúv, ktorá nájomníkom ponúka väčšiu stabilitu.
- V mnohých krajinách EÚ je nad'alej štrukturálnou výzvou energetická chudoba, a to tak v zime, ako aj v lete.** Oznámené opatrenia siahajú od kombinácie politických rámcov až po ciele granty. Kľúčom k riešeniu štrukturálnych príčin energetickej chudoby je renovácia zameraná na zvýšenie energetickej efektívnosti, a to tým, že trvalo znižuje spotrebu energie a následne aj výdavky na energiu. Súvisiace súkromné investície však môžu byť pre tých, ktorí žijú v chudobe, obzvlášť náročné. Riešenia treba hľadať nad rámec všeobecných hlavných systémov, pričom je potrebné lepšie zacieliť podporné opatrenia na zraniteľné domácnosti, čo zahŕňa dobrú koordináciu so sociálnym sektorom, poskytovanie poradenstva na účely zvýšenia energetickej gramotnosti a zlepšenie finančnej podpory.

- **V oblasti sociálneho začlenenia pretrvávajú výzvy týkajúce sa chudoby detí. Pri predchádzaní chudobe detí a jej znižovaní, ako aj pri odstraňovaní prekážok zamestnávania rodičov je potrebný široký a holistický prístup.** Kľúčovým prvkom je poskytovanie vysokokvalitného vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve s osobitnou podporou pre deti zo znevýhodneného sociálno-ekonomického prostredia. Prebiehajúce opatrenia sa zameriavajú na riešenie slabých a zhoršujúcich sa výsledkov vzdelávania, najmä v prípade znevýhodnených skupín, ako aj na podporu rovnakých príležitostí pre všetky deti a zmiernenie znevýhodnení v dôsledku sociálno-ekonomického zázemia vrátane jazykových výziev. Reformy si vyžadujú väčšie investície do kvality, ako aj celkového počtu miest v zariadeniach pre vzdelávanie a starostlivosť v ranom detstve, v spojení s právnym nárokom na celodennú starostlivosť a vzdelávanie detí na základných školách. Celkovo je nevyhnutné, aby sa vykonávanie pozorne monitorovalo s cieľom podporiť ďalší vývoj politiky vrátane hľadania riešení pre udržateľné financovanie.

V mnohých preskúmaniach sa posudzovalo vykonávanie odporúčaní pre jednotlivé krajiny prenesených z minulých cyklov európskeho semestra, čo svedčí o dlhodobej a štrukturálnej povahe pozorovaných výziev. Z rokovaní vyplynulo, že preskúmané členské štáty sú si vedomé identifikovaných výziev a prijímajú konkrétne opatrenia na preskúmanie problémov a prípravu vhodných politických reakcií. Výbor SPC uvítal oznámené opatrenia a úsilie členských štátov hodnotí pozitívne. Z diskusií vo výbore zároveň vyplynulo, že budú potrebné ďalšie opatrenia, aby sa plne vyhovel požiadavkám odporúčaní pre jednotlivé krajiny, keďže v mnohých prípadoch sa oznámené opatrenia ešte neprijali, zatiaľ čo v iných je legislatívny proces len v počiatočnom štádiu.

Prílohy:

1. Závery preskúmaní sociálnej konvergenie výbormi EMCO a SPC v roku 2026 pre jednotlivé krajiny.
2. Závery preskúmaní mnohostranného dohľadu výborom EMCO v roku 2026 pre jednotlivé krajiny.
3. Závery preskúmaní mnohostranného vykonávania výborom SPC v roku 2026 pre jednotlivé krajiny.